

# 'Het is goed dat ik ga'

15/6/3

## Giel van Brussel zegt GGD na 36 jaar vaarwel

De beschadigde mens bepaalde zijn loopbaan van jonge dokter tot clusterhoofd. Niet iedereen voelde zich prettig bij zijn wat autoritaire stijl. Hé m ging het om resultaat. "Misverstanden over mij? Mensen zien niet hoe bezorgd ik ben."

Bezorgd, ja, want Giel van Brussel is héél benieuwd wat de ophanden zijnde decentralisaties brengen in praktijk. Het probleem verschilt per domein, denkt hij. "In de AWBZ heb je te maken met zorgbehoeftigen, gehandicapten en ouderen die straks een groot beroep op mantelzorg moeten gaan doen. Dat is te overzien voor wie familie en vrienden heeft. Maar wie helpt de minder begaafden en de sociaal geïsoleerden? Ik ben bang dat er veel uit die groep door het ijs zullen zakken."

"Bij Jeugdzorg is de potentiële hulpvraag gigantisch. In het verleden is de bestaande zorgvraag maar voor een deel beantwoord, doordat het een bureaucratisch en ontoegankelijk moeras was. Dat het anders moet, is duidelijk, daar kan ik het moeilijk mee oneens zijn. De grote vraag is alleen: hoe wordt straks bepaald wie behandeld mag worden en hoe? Ik denk dat willekeur hier op de loer ligt. En wat het effect zal zijn van goedkopere, generalistische zorg? Als je kinderen met complexe problemen een hulpverlener geeft die niet op zijn taak is toegerust, raak je heel ver van huis."

"De rol van de GGD," denkt Giel, "zal vooral die van triage bij de toegang en van bezemwagen bij de uitvallers zijn. Waar het op aan komt, is maximale ondersteuning bij mensen thuis, de mogelijkheid een second opinion aan te vragen, 'nee' kunnen zeggen, en ..."

### Tot in de nerf

Ho, ho, we moeten het eigenlijk over je afscheid hebben Giel. Het scheidend clusterhoofd zou rustig nog een uur lang hardop verder kunnen peinzen. Wie kent hem niet in die staat? Achterover, armen gekruist, geconcentreerd en zonder



zichtbare emotie naar een punt in de verte kijkend, ontvouwt hij zijn visie op het krachtenveld van beschadigde mens, grote stad en hulpverlening.

Hoe het komt dat er geen speld tussen te krijgen is? Thea Molenkamp, Giels secretaresse sinds 1995, weet het als geen ander. "Hij benadert een zaak als een boom en komt via stam, takken en zijtakken tot in de nerf van de bladeren. Sommige zaken hebben stevige wortels gekregen. Dat praten is zijn manier om te focussen en de totale complexiteit van een probleem of kwestie in beeld te krijgen. Net als wanneer hij stukken produceert: hij schrijft zin voor zin uit, met de hand, en vrijwel zonder doorhalingen. Dan leest hij de tekst

voor, op een dictafoon, verandert nog wat accenten, punten en komma's en vervolgens tik ik het uit. Ik hoef zelden iets te vragen, alles klopt, zijn redentatie is haarscherp en volkomen logisch."

Interessant, maar ook irritant soms, beaamt Thea; hij weet het altijd beter. In de achttien jaar dat ze – heel fijn – met Giel heeft samengewerkt, heeft ze aardig wat keren stemverheffing in aangrenzende kamers gehoord. "Conflicten? Zo ervaart hij dat zelf niet. Hij krijgt eigenlijk graag een weerwoord en houdt van discussiëren. Of de ander vaak gelijk krijgt, is een tweede."

### Autoritair

"Je mag me best autoritair noemen," zegt Giel, "het maakt me

niet zoveel uit. Ik denk dat mijn stijl van leidinggeven de uitkomst is van decennia Amsterdamse hulpverleningspraktijk op een politiek zeer gevoelig terrein als de drugsproblematiek in de jaren tachtig en negentig. Je ziet dezelfde dansspasjes telkens opnieuw. De rites van instellingen en politiek. Net als de cyclus van veranderen: centraal, decentraal, centraal. De teksten die je nu leest over de maatschappelijke zorg vanaf volgende jaar – regionaal, dichtbij de mensen, snel erbij, minder specialistisch en duur ingrijpen – het lijken letterlijke kopieën uit de jaren tachtig, bij het ontstaan van de Riagg's, die later toch onderuit zijn gegaan."

"Veranderen is onontkoombaar, daar gaat het niet om. De kunst is

om opgebouwde expertise maximaal te benutten en niet te laten verdwijnen door een knarsend fusie-apparaat. Veel kracht en energie gaat verloren aan een machtspeel dat ik zelf helemaal niet spelen wil. Ik vind het belangrijk dat mensen straks niet tussen twee systemen vallen. Als GGD moeten we alle zeilen bijzetten om dat te voorkomen." Waar hij in discussies op terugvalt? "Op kwaliteit! Als ambtenaar ben je aangesteld door en voor de maatschappij, dat moet je altijd onthouden. Het gemeentebestuur treedt op namens de maatschappij en is dus de baas." Als er een misverstand over mij bestaat, zegt Giel, is het dat mensen niet begrijpen hoe bezorgd ik ben over de mogelijke effecten van een radicale wissel van systemen. "Denk behalve aan de Riagg-vorming bijvoorbeeld aan het Amstelakkoord van 1999. Driehonderd hulpverleners in de Balie, we zetten zo'n beetje als veertigste onze handtekening op een convenant, de tranen sprongen erbij in je ogen. Twee weken later had je een calamiteit: een robuuste cafébezoeker meldde zich in verwarde toestand op Bureau Warmoesstraat. De hele horde artsen en psychiaters uit het convenant kwam eraan te pas. Hun conclusie: dronken, laat maar gaan. Thuis in de Kanaalstraat gooide de man zijn inboedel naar beneden, hij werd opgepakt en meegenomen, een paar uur later was hij dood. Dat was dus het Amsterdams Model! Toen heb ik meteen Berthold Gersons, de geestelijk vader van dit model, gebeld en gezegd: 'zo gaat het niet.'" Uiteindelijk heeft dit geleid tot de afspraak dat de GGD, in casu MGGZ, alle crisisgevallen bij de politie als eerste ziet."

### Van achter uit de keel

Oplossingsgericht denken, is het motto. Als één van zijn voorbeelden noemt Giel Judith van Swet, psychiater op de afdeling Geestelijke Hygiëne van de toenmalige GG&GD, waar hij in 1977 als huisarts in opleiding begon. "Een



Oude tijden herleven bij het schonen van het archief

zeer stevige vrouw, met uitpuilende ogen en een mank been, maar het hart op de goede plaats. 'Je moet van achter uit de keel praten,' was zo'n gevleugelde uitspraak van haar. Zij heeft me geleerd om assertief te zijn bij patiënten én autoriteiten." Een ander stijlicoon was verslavings-expert Wijnand Mulder, hoofd van de afdeling Geestelijke Hygiëne. "Enigszins lui," herinnert Giel zich, "maar wel zeer politiek begaafd. Een groot aanhanger van het conflictmodel, maar altijd effectief. Hij wist precies hoe je moet opereren in het politieke speelveld om je doelen te bereiken. Daar heb ik heel goed naar gekeken."

"Of we het goed hebben gedaan?" De hamvraag komt plotseling. "Ja, ik denk het wel. Maar eigenlijk weet je dat nooit. Van de Amsterdamse harddrugpopulatie van destijds, rond 10.000 verslaafde gebruikers, is een groot deel (circa 2000) in de periode vanaf 1985 overleden aan aids, overdosis en overige problemen. Je zou kunnen zeggen: we hadden eerder schone naalden moeten verstrekken, dan hadden ze nog geleefd. Je zou ook kunnen zeggen: het hadden er veel meer kunnen zijn. Hiv en aids zijn ons overkomen, het was er voor we wisten dat het bestond. Toen de test in 1985 op de markt kwam, bleek dat

30% van de intraveneus (in de aderen) gebruikende verslaafden besmet was."

### Huis opknappen

Problemen en uitvallers zullen er altijd zijn, weet Van Brussel. Hij zit met GHB, het roesmiddel dat jongeren in elkaar knutselen van onder andere gootsteenontstopper, als nieuwe rat achter het behang. Of hij er nooit hopeloos van geworden is? "Nee. Mensen die me vragen hoe ik dit werk volhoud, daar heb ik nooit iets van begrepen. Er komt een taak op je pad en die doe je zo goed als je kunt. Ik vind dat helemaal niet zo bijzonder. Het is wel zo, dat ik het nu allemaal wel een keer gezien heb. Je raakt na zoveel tijd vergroeid met de organisatie en je eigen oplossingen. Het is goed dat ik ga, zeker nu ik weet dat MGGZ in goede handen is. Ardan Miedema is een voortreffelijk opvolger. Hij schakelt snel, is hyperintelligent, heeft strategisch inzicht en hart voor de zaak. Ik weet het, want ik heb er anderhalf jaar kritisch bovenop gezeten. Daarmee hij psychiater is, kan denk ik ook geen kwaad. Als manager zal hij ongetwijfeld minder bemoeierig en directief zijn. Zeker in het begin! In de organisatie wordt platter omdat de laag tussen hem en de teamleden verdwijnt."

Wat Giel zelf gaat doen? De man die 36 jaar boegbeeld was van de zorg voor verdwaalde Amsterdammers, heeft geen plannen. "Echt helemaal niet. Eerst maar eens het huis opknappen, denk ik, en zien wat mijn vrouw, op de ontwikkelingen met de nodige zorg tegemoet ziet, ervan denkt. Ik ben benieuwd en ik verheug me erop: weer eens iets anders."

Op 12 november is er een afscheidsreceptie voor Giel en per 1 december is hij officieel met pensioen. ■

Door Yvonne van Osch (freelance tekstschrijfster)